

Sygn. akt I CSK 3875/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku Spółdzielni Mieszkaniowej "S." w W.
z udziałem Skarbu Państwa - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i
Wojewody [...]; Syndyka masy upadłości [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w
upadłości w W.; Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika Skarbu Państwa - Ministra Kultury i
Dziedzictwa Narodowego i Wojewody [...]
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt V Ca [...],

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od Skarbu Państwa - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Wojewody [...] na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej "S." w W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania Skarbu Państwa – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Wojewody [...] od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 15 grudnia 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) jego obowiązki obejmują

zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN: z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazano, że oczywista wadliwość zaskarżonego orzeczenia wyraża się w przyjęciu braku ustawowego zakazu nabycia prawa własności 18 rzeźb wpisanych do rejestru zabytków przez zasiedzenie. W ocenie skarżącego zakaz taki wynika wprost z ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1591 ze zm.).

Stanowiska tego nie sposób jednak podzielić. Szczegółowa analiza skargi kasacyjnej i jej podstaw nie prowadzi do wniosku, że jest ona oczywiście uzasadniona.

Sąd drugiej instancji sporządził szczegółowe uzasadnienie, rozważył wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia

zaskarżonego wyroku i przyjętego kierunku rozstrzygnięcia sprawy świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez uczestnika stanowiska zajętego przez Sąd odwoławczy, odmiennego od zapatrywania skarżącego, nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona.

Odnosnie do natomiast argumentacji podniesionej w skardze kasacyjnej odnoszącej się do ustawowego zakazu zasiedzenia zabytków wynikającego z ustawy o restytucji narodowych dóbr kultury, zauważenia wymaga, iż zgodnie z wiążącym Sąd Najwyższym stanem faktycznym (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.) Spółdzielnia Mieszkaniowa „[...]” w W. nabyła przez zasiedzenie prawo własności 18 rzeźb z dniem 19 czerwca 1994 r., tymczasem powołana przez skarżącego ustawa z dnia 25 maja 2017 r. weszła w życie ponad 23 lata po zasiedzeniu przez wnioskodawcę rzeźb, a zatem regulacja w niej wyrażona nie znajdzie zastosowania do zasiedzenia, które miało miejsce w 1994 r.

Powyższe pozostaje w zgodzie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, które zakłada, że zasada nieretroakcji wyrażona w art. 3 k.c. oznacza, że nowego prawa nie stosuje się do oceny zdarzeń prawnych i ich skutków, jeżeli miały miejsce i skończyły się przed jego wejściem w życie. Wyjątek od tej zasady musi wynikać z brzmienia nowego prawa, lub – jak stanowi powołany przepis – z jego celu (wyrok SN z 18 września 2014 r., V CSK 557/13).

Dla porządku należy wyjaśnić, że zasada nieretroakcji, tj. zasada *lex retro non agit*, skutkuje koniecznością zastosowania do zdarzeń prawnych tych przepisów prawa, które obowiązują w chwili ich zaistnienia, ewentualne zaś zmiany normatywne nie wpływają na ocenę prawną tych zdarzeń.

Z uwagi na powyższe, wobec nieuregulowania w podnoszonej przez skarżącego ustawie kwestii wyjątku od zasady nieretroakcji, niedopuszczalne jest dokonywanie oceny prawnej zasiedzenia przez wnioskodawcę rzeźb przez pryzmat zakazu wyrażonego w ustawie o restytucji narodowych dóbr kultury.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

[as]